

วรรณคดีและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

การวิจัยเรื่อง การศึกษาการใช้เพลงในการเรียนการสอนเด็กวัยอนุบาลนี้ ผู้วิจัย ได้ศึกษาค้นคว้าจากเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องในเรื่องต่อไปนี้

1. ความหมายของเพลงหรือบทเพลง
2. ความเป็นมาของเพลงประกอบการสอน
3. ความสำคัญของเพลงและดนตรีที่เกี่ยวข้องกับการศึกษา
4. จังหวะและการส่งเสริมพัฒนาการเด็กเล็ก
5. จังหวะบทเพลงประกอบการสอน
6. วัตถุประสงค์ของการใช้เพลงประกอบการสอน
7. การใช้เพลงประกอบการสอน
8. การแต่งเพลงประกอบการสอนและขั้นตอนในการสอน
9. งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับเพลง

1. ความหมายของ เพลงหรือบท เพลง

พจนานุกรม ฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ.2525 (2525) ได้อธิบายความหมายของ เพลงไว้ว่า เพลง หมายถึง สำเนียงขับร้อง ทำนองดนตรี กระบวนวิธี ราวคาบ ราวทวน เป็นต้น หรือเป็นชื่อของการร้องก็กัน มีชื่อต่าง ๆ เช่น เพลงปรบไก่ หรือ เพลงฉ่อย เป็นต้น

ระลึก สัทธาพงศ์ (2529) ได้ให้ความหมายของเพลงว่า เพลง หมายถึง สำเนียงการขับร้อง ซึ่งมีจังหวะและทำนอง หรือเสียงทำนองดนตรี

หึงจิตต์ สวามิภักดิ์ (ม.ป.ป.) ได้ให้แนวคิดที่ว่า เพลง หมายถึง องค์ประกอบ ของเนื้อร้อง จังหวะ และทำนอง

จักรพันธ์เพ็ญศิริ จักรพันธ์ (2528) ได้ให้ความคิดเห็นไว้ว่า บทเพลงเป็น บทประพันธ์ที่มีทั้งคำร้องและทำนองเพลง

วราห์ วรเวช (2528) ได้เสนอความคิดเห็นไว้ว่า บทเพลง หมายถึง เนื้อร้องซึ่งแต่งตามหลักเกณฑ์ร้อยกรอง สอดคล้องกลมกลืนกับทำนอง

สมาคมนักแต่งเพลงแห่งประเทศไทย (2528) กล่าวถึงครูแก้ว อัจฉริยะกุล ซึ่งเป็นผู้เชี่ยวชาญในวงการเพลงไทยสากล ได้ให้ความหมายของบทเพลงไว้ว่า เป็นการ ประพันธ์เนื้อร้องสวมเข้ากับทำนองเพลงได้อย่างถูกต้อง เหมาะสม ในความสูง-ต่ำ ของ วรรณยุกต์ที่สัมพันธ์กันกับทำนองเพลง

ธนู บุญรัตพันธุ์ (2519) ได้ให้ความหมายไว้ว่า บทเพลง หมายถึง บทประพันธ์ ที่มีทำนองไว้ขับร้อง หรืออาจจะมีคนตรีประกอบด้วย

อาภรณ์ มนตรีศาสตร์ (2517) ได้ให้ความหมายไว้ว่า เพลง คือองค์ประกอบ ของเสียงดนตรี ทำนอง จังหวะและเนื้อร้อง

จากความคิดเห็นดังกล่าวมาแล้ว สรุปได้ว่า เพลง หมายถึง บทประพันธ์ที่มีเนื้อ ร้อง ซึ่งมีดนตรีประกอบเป็นจังหวะ ทำนอง เพื่อให้บทเพลงบังเกิดความไพเราะน่าฟังขึ้น

2. ความเป็นมาของ เพลงประกอบการสอน

มนุษย์เรามีอารมณ์ในลักษณะที่แตกต่างกัน การพูดคุยก็จะมี การถ่ายทอดเสียงออกมาใน ลักษณะที่แตกต่างกัน บ้างก็เสียงสูงบ้างก็เสียงต่ำ ในน้ำเสียงของคนเรานั้นบางครั้งก็ฟังแล้วเกิด ความไพเราะ เกิดความซาบซึ้ง บางครั้งก็เป็นสิ่งที่ทำให้เกิดความเบื่อหน่ายต่อเสียงในคำพูดที่คน เราเปล่งให้เป็นทำนองเพลงด้วยภาษาพูดควบคู่ไปกับการสร้างเครื่องดนตรี เป็นภาษาดนตรีให้มี จังหวะทำนองซ้าหรือเร็ว ออกมาในรูปบทเพลง เพื่อตอบสนองอารมณ์ เช่น เพลงรัก เพลง กล่อมเด็ก เพลงเกี่ยวกับธรรมชาติ จนอาจกล่าวได้ว่า บทเพลงและดนตรีมีอิทธิพลต่อชีวิตคนเรา

เสียงเพลงจึงเข้ามามีบทบาทในชีวิตประจำวันของคนอย่างมาก เพราะสามารถ โน้มน้าวจิตใจของผู้ฟังให้คล้อยตามเสียงนั้นได้ไม่ว่าจะเป็นการชักชวนให้เคารพธงชาติ การปลุก ใจให้มีความรักชาติ การโฆษณาสินค้า การสั่งสอนโน้มน้าวให้ทำดี การสร้างบรรยากาศให้คลาย เครียด นับว่าเสียงเพลงมีประโยชน์ต่อเรามาก (ประคอง สุทธสาร, 2531)

ในพุทธศตวรรษที่ 23-24 นักการศึกษาคนสำคัญอย่างเช่น Froebel ได้เล็งเห็นคุณค่าของคนตรี เพราะเชื่อว่าคนตรีช่วยยให้เด็กเจริญเติบโตและส่งเสริมพัฒนาการด้านร่างกาย จิตใจ อารมณ์ และสังคมไปพร้อมกัน จากเหตุผลนี้ท่านได้มีส่วนในการสนับสนุนให้คนตรีเข้ามา มีบทบาทในการศึกษา (โกวิท ชันธศิริ, 2528) สำหรับประเทศไทยคนตรีมีบทบาทควบคู่กับวัฒนธรรมความเป็นอยู่ของคนไทยทุกด้านโดยเฉพาะในงานพิธีต่าง ๆ เช่น งานวันเกิด งานบวช และงานแต่งงาน ฯลฯ มักมีคนตรีเป็นส่วนประกอบด้วยเสมอ แต่การที่คนไทยในอดีตไม่ได้นำคนตรีมาผสมผสานกับวิชาการ อาจเป็นเพราะการศึกษาของไทยเริ่มต้นมาจากวัด ซึ่งมีพระเป็นผู้สั่งสอนให้ความรู้ และพระเหล่านั้นต้องอยู่ในพระธรรมวินัย การเรียนการสอนในระยะแรกจึงมิได้นำเพลงมาประกอบการสอน อย่างไรก็ตามก็มีการอ่านเสียงสูงเสียงต่ำและมีจังหวะจะโคนในบทเรียน เช่น การอ่านคำประพันธ์ ประเภทร้อยกรองต่าง ๆ (อรรณพ บรรจงศิลป์, 2526)

ในระยะหลังนักการศึกษาของไทยหลายท่าน เช่น เบญจา แสงมลิ, หม่อมคุษฎี บริพัตร ณ อยุธยา, อาไฟ สุจริตกุล และประคอง สุทธสาร ได้ให้ความสนใจเกี่ยวกับพัฒนาการของเด็กและพบว่า คนตรีมีส่วนสำคัญในการช่วยพัฒนาเด็กในทุก ๆ ด้านจึงได้เริ่มมีการนำเพลงมาประกอบการสอน การแต่งเนื้อร้องและทำนองเพลงสำหรับเด็กมักจะคำนึงถึงความเหมาะสมกับพัฒนาการของเด็กเป็นสำคัญ เช่น บทเพลงสั้น ๆ ง่าย ๆ มีคำคล้องจอง และทำนองก็อาจได้มาจากเพลงกล่อมเด็ก เพลงพื้นเมือง เพลงไทยเดิม เพลงสมัยนิยม ซึ่งนำมาดัดแปลงให้ง่ายขึ้นหรือจากทำนองเพลงสากล แต่อย่างไรก็ตามก็ไม่มีหลักฐานยืนยันแน่นอนว่าเพลงประกอบการสอนนั้นมีวิวัฒนาการและความเป็นมาอย่างไร มีเพียงนักการศึกษาบางท่านให้ความเห็นต่างกัน เช่น

เบญจา แสงมลิ (2520) ได้แสดงความเห็นว่า การแต่งเพลงประกอบการเรียนการสอนคงจะเริ่มประมาณ พ.ศ. 2483 โดยเริ่มต้นจากชั้นอนุบาลก่อนเมื่อครูเห็นความสำคัญจึงเริ่มในชั้นประถมศึกษาต่อไป ฐะปะนีย์ นาครทรรพ (2520 : สัมภาษณ์ อ้างถึงใน ศิรินพรัตน์ พิธานสมบัติ, 2521) ได้กล่าวว่า "เพลงประกอบการสอนนั้นคงจะเริ่มในสมัย หม่อมเจ้าหญิงพิจิตรจิราภา เทวกุล ท่านอาจารย์ใหญ่โรงเรียนราชินีทรงเริ่มสอนที่โรงเรียนแห่งหนึ่ง โดยมีการประพันธ์เพลงประกอบวิชาสังคมศึกษา เกี่ยวกับด้านจริยศึกษา" และหม่อมคุษฎี บริพัตร ณ อยุธยา (2520 : สัมภาษณ์ อ้างถึงใน ฉวีวรรณ โพธิ์คำ, 2530) แสดง

ความคิดเห็นสรุปได้ว่า หลังสงครามโลกครั้งที่ 2 ได้มีการฟื้นฟูปรับปรุงการเรียนการสอนเป็นแบบมีกิจกรรมประกอบ (Activity) และแบบเรียนปนเล่น (Play Way) พวกที่ไปศึกษาต่อต่างประเทศ อาจจะนำวิธีการและนำเพลงประกอบการสอนมาใช้ในประเทศไทยตั้งแต่ประมาณ พ.ศ. 2495 หรือสมัยที่เริ่มอนุบาลใหม่ ๆ ก็เป็นได้ ส่วนผู้นำเพลงประกอบการสอนที่ใช้ทำนองเพลงสากลมาใช้เป็นคนแรกในประเทศไทยได้แก่ ตัวท่านเอง

จากความคิดเห็นดังกล่าว พอสรุปได้ว่า เสียงเพลงหรือเสียงดนตรีเข้ามามีบทบาทในการศึกษาโดยนักการศึกษาคนสำคัญ ชื่อ Froebel เป็นผู้นำมาเพราะเห็นว่าเสียงเพลงหรือเสียงดนตรีนี้ช่วยให้เด็กเจริญเติบโตช่วยพัฒนาการทุกด้าน อันได้แก่ ด้านร่างกายจิตใจ อารมณ์ และสังคม สำหรับประเทศไทยได้มีผู้ตั้งข้อสันนิษฐานถึงการนำมาใช้ประกอบการสอนต่าง ๆ กัน บางท่านว่าเริ่มราว พ.ศ. 2483 จากชั้นอนุบาลก่อน เมื่อครูเห็นความสำคัญจึงจัดให้มีขึ้นในชั้นอื่นต่อไปตามลำดับ บางท่านว่าเริ่มในสมัยหม่อมเจ้าหญิงพิจิตรจิราภา เทวกุล ได้ทรงประพันธ์เพลงประกอบการสอนวิชาสังคมศึกษา ส่วนหม่อมคุณหญิง บริพัตร ณ อยุธยา กล่าวว่าเริ่มประมาณ พ.ศ. 2495 ได้มีการฟื้นฟู ปรับปรุงการเรียนการสอนแบบมีกิจกรรมประกอบและแบบเรียนปนเล่น จึงมีการนำเพลงมาใช้ประกอบการเรียนการสอน โดยท่านเป็นผู้ริเริ่มการนำเพลงประกอบการสอนที่ใช้ทำนองเพลงสากลเป็นคนแรกในประเทศไทย

3. ความสำคัญของ เพลงและดนตรีที่เกี่ยวข้องกับการศึกษา

มีนักการศึกษาหลายท่าน ที่ได้แสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับความสำคัญของดนตรีที่มีต่อการศึกษาไว้ดังนี้

อรุณ เอี่ยมเอก (2516) มีความคิดเห็นว่า การร้องรำทำเพลงเป็นสิ่งสำคัญที่จะช่วยผ่อนคลายความตึงเครียดทางสมองของเด็กในการเรียนวิชาอื่น ๆ และยังช่วยในการอบรมจิตใจอีกด้วย ถ้าหากเราจะนำมาใช้ในโรงเรียน ก็จะเป็นประโยชน์เป็นอันมาก

โกวิท ชันธศิริ (2520) ได้กล่าวว่า ในพุทธศตวรรษที่ 23-24 นักการศึกษาคนสำคัญ ๆ เช่น Rousseau Pestalozzi และ Froebel ได้เล็งเห็นถึงคุณค่าของดนตรี และมีส่วนสนับสนุนให้ดนตรีเข้ามามีบทบาทในการศึกษา เนื่องจากดนตรีช่วยให้เด็กเจริญเติบโตและมีพัฒนาการพร้อมทั้งทางด้านร่างกายจิตใจ อารมณ์ และสังคม

สุเทพ โชคสกุล (2516) ได้กล่าวว่า นักการศึกษาเคยเปิดเพลงให้เด็กได้ ร้องเพลง ผลก็คือ เด็กเรียนในวิชาอื่นได้ดีขึ้น นักจิตวิทยาการศึกษาระดับโลกใช้เสียง เพลงให้เกี่ยวพันกับการเรียนการศึกษา ผลการเรียนการสอนสนุกสนาน ผู้เรียนร่าเริง

โกวิท ชันศิริ (2520) เน้นถึงความจำเป็นของการสอนดนตรีว่า การสอน ดนตรีนั้นมีความสำคัญ คือ

- 1) ช่วยพัฒนาความเจริญเติบโตของเด็กในด้านต่างๆ
- 2) เสียงและดนตรีมีอิทธิพลต่อการแสดงออก และการตอบสนองของเด็ก
- 3) ช่วยพัฒนาความสามารถในทางดนตรีของเด็กให้เข้าสู่หลักเกณฑ์
- 4) เป็นสื่อการแสดงออกทางด้านอารมณ์
- 5) เป็นภาษาหนึ่งที่สามารถสื่อความหมาย โดยที่ภาษาพูดไม่สามารถแสดง ออกได้

สายสุรี จุติกุล (2518) มีความเห็นว่า ดนตรีเป็นกิจกรรมที่เกี่ยวข้องวิชา ต่าง ๆ เข้าด้วยกันในโรงเรียนควรมีการประมวลความรู้ทั้งปวงให้ประสานกัน วิธีประมวล ประสานความรู้วิธีหนึ่ง คือการใช้ดนตรีเป็นตัวประมวล ประสาน เช่น ร้องเพลงประกอบการ เรียนวิชาหนึ่ง ก็ช่วยให้นักเรียนได้ความรู้ ตั้งแต่เนื้อร้อง ทำนองเพลงที่ถูกต้อง ได้รับความรู้จากเนื้อหาในบทเพลง ซึ่งสามารถโยงและต่อเนื่องให้สัมพันธ์กับวิชาได้ไม่มีที่สิ้นสุด

วิรัช ชุบสูงเนิน (2525) ได้แสดงความคิดเห็น เกี่ยวกับการใช้บทเพลง ประกอบการสอนในวิชาอื่น ๆ ไว้ว่า บทเพลงมีความไพเราะ มีความซาบซึ้งตรึงใจนั้น จะ คำรงไว้ซึ่งคุณค่าทางอารมณ์ และให้ภาพพจน์ที่มีความหมายอย่างลึกซึ้ง ซึ่งมีประโยชน์เป็น อย่างมากสำหรับเด็ก ๆ จุดมุ่งหมายเหล่านี้จะส่งเสริมให้เด็กรักสวยรักงาม ส่งเสริมทาง อารมณ์และวัฒนธรรม เพื่อให้เด็กมีความสนใจ รู้คุณค่า และมีความสุขสนทนต่อวิชาอื่น ๆ ในหลักสูตรนั้น ก็ต้องใช้บทเพลงประกอบ

ดังนั้น จะเห็นได้ว่า บทเพลงมีคุณค่า และมีประโยชน์ต่อการศึกษาย่างยิ่ง เพราะการใช้บทเพลงประกอบการสอน ช่วยให้เกิดความสนใจในบทเรียน ไม่เบื่อหน่าย และ เกิดความสนุกสนานในบทเรียนขึ้น

4. คนตรีและการส่งเสริมพัฒนาการ เด็ก เล็ก

คนตรีและ เด็ก เล็ก

Robert Evants Nye and Vernice Trousdale Nye (อ้างถึงใน วิรัช ชูสูงเนิน, 2525) ได้กล่าวว่า เมื่อเด็กได้รับการกระตุ้นทางดนตรีที่แตกต่างกัน ทั้งในด้าน ความสนุกสนาน (Enjoyment) ความรู้สึก (Feeling) และความสำเร็จ (Self Completeness) เด็กจะบรรลุสิ่งเหล่านี้ได้ต้องอาศัยประสบการณ์ (Experience) ทางดนตรี มากบ้างน้อยบ้างตามโอกาสของแต่ละบุคคล ดังนั้น ครูจะต้องเข้าใจและเรียนรู้ตัวผู้เรียน การ เข้าใจในตัวผู้เรียนนั้นจะทำให้การเรียนการสอนได้ผลดี สำหรับครูที่ไม่เข้าใจในตัวผู้เรียน จะเป็นผลเสียต่อการเรียนการสอน

James Rath (อ้างถึงใน วิรัช ชูสูงเนิน, 2525) ได้กล่าวไว้ว่าครูกับนักเรียน จะเกี่ยวข้องกันตามความเหมาะสมกับวัย การสอนจะต้องเป็นไปตามพัฒนาการและความ สามารถของเด็ก ในด้านการเรียนการสอนนั้นยังไม่พอ ครูจะต้องเข้าใจถึงอุปนิสัยของเด็ก ใช้หลักจิตวิทยาแต่ละคน เมื่อทราบเช่นนี้แล้ว ครูจึงต้องวางแผนการสอนดนตรีให้เด็กใน วิทยอนุบาลได้อย่างถูกต้อง และเหมาะสมตามขั้นตอนดังที่ วิรัช ชูสูงเนิน (2525) ได้เสนอแนะไว้ดังต่อไปนี้

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

พัฒนาการของเด็ก	คำแนะนำสำหรับครูสอนดนตรี
<p>เด็กที่มีกล้ามเนื้อใหญ่ จะพัฒนาได้ดีกว่าเด็กที่มีกล้ามเนื้อเล็ก</p> <p>พัฒนาการด้านภาษาของเด็กอยู่ในวงแคบ ในวงจำกัด แต่ว่าเด็กในวัยนี้พัฒนาการด้านภาษาจะพัฒนาขึ้นอย่างรวดเร็ว</p> <p>เด็กวัยนี้มีความสนใจในระยะเวลานั้น ๆ และสนใจเฉพาะกิจกรรมที่กำลังทำอยู่เท่านั้น แต่เด็กส่วนมากมีความกระตือรือร้น</p>	<p>กิจกรรมที่ต้องใช้ร่างกาย เช่น การวิ่ง การเดิน การกระโดด อันเกี่ยวเนื่องกับดนตรี เช่น กิจกรรมเข้าจังหวะ เกม ประกอบเพลง หรือการเล่นดนตรีอย่างง่าย ๆ ครูจะต้องแนะนำให้เด็กเข้าใจในกิจกรรมนั้น ๆ พื้นที่ในการเล่นกิจกรรมจะต้องกว้างพอ ครูจะต้องคำนึงถึงความปลอดภัย เพราะเด็กวัยนี้อาจจะหกล้มได้ง่าย</p> <p>การสอนดนตรีเกี่ยวกับตัวโน้ต โด เร มี ฟา ซอล ลา ที่ ควรใช้มือเป็นสัญลักษณ์ เริ่มไปที่ละน้อย เช่น ซอล-มี แล้ว ซอล-มี-ลา-ซอล-มี อย่างช้า ๆ การร้องเพลงจะต้องใช้เนื้อเพลงง่าย ๆ และสั้น ๆ จังหวะง่าย ๆ และ ช้า ๆ ข้อสำคัญที่สุดครูควรทำเป็นแบบอย่าง เพื่อให้เด็กเลียนแบบอย่างเข้าใจ</p> <p>การสอนดนตรี จะต้องให้อยู่ในระยะความสนใจและเป็นประโยชน์มากที่สุด เพื่อให้เด็กได้ผ่อนคลาย เล่นด้วยความสนุก วางตัวแบบสบาย และทำให้เด็กเกิดความคิดริเริ่ม ดังนั้น การร้องเพลงจะต้องมีท่าทางประกอบจังหวะไปพร้อมกับการร้องเพลง</p>

พัฒนาการของเด็ก	คำแนะนำสำหรับครูสอนดนตรี
<p>เด็กบางคนเป็นเด็กขี้อาย และมีขีดจำกัดในด้านความคิด ความรู้สึก</p>	<p>ครูจะต้องช่วยเหลือเด็กขี้อายในการเรียนดนตรี การร้องเพลง กิจกรรมต่าง ๆ โดยให้เด็กเลียนแบบท่าทางของคน ลีลา หรือสิ่งอื่น ๆ ที่ง่าย ๆ เมื่อเด็กสามารถทำได้ เด็กจะเกิดความเชื่อมั่นในตนเอง และผลสุดท้าย เด็กจะกล้าแสดงออก ไม่ขี้อาย</p>
<p>เด็กวัยนี้มี Self - Centered สูง เช่น ด้านความสุข ความเกลียด ความรัก การแสดงออก และมีอารมณ์แรงกล้า</p>	<p>ครูสอนดนตรีต้องเข้าใจในตัวเด็ก เพราะเด็กวัยนี้ต้องการแสดงออก ต้องการคำชมเชย ต้องการเป็นคนเก่ง ครูต้องช่วยเหลือเป็นรายบุคคล อาจจะให้ร้องเพลงเดี่ยว ร้องเป็นกลุ่มเล็ก ๆ ก่อนที่จะมาร้องเป็นกลุ่มใหญ่ เพราะจะทำให้เด็กเกิดการร่วมมือกัน จะเป็นผลต่อเนื่องทางด้านวุฒิภาวะทางสังคมและสติปัญญา</p>
<p>เด็กวัยนี้เข้าใจเรื่องเพศยังไม่ชัดเจน</p>	<p>การร้องเพลงไม่ต้องแยกเป็นเพศหญิงหรือชายในบทเพลงบางเพลง ให้เด็กร้องได้ทุกคน การเล่นเกม กิจกรรม การสนมูติชื่อก็ไม่ต้องแยกเพศเช่นกัน ให้เด็กเล่นปะปนกันไป</p>
<p>ระดับเสียงของเด็กวัยนี้ อยู่ในระดับพื้นฐาน (Harmonic Sense)</p>	<p>การร้องเพลง ครูต้องเน้นหนักในด้านท่วงที ทำนอง และจังหวะ ไม่ควรมีการประสานเสียง ถ้าจำเป็นประสานเสียงก็</p>

พัฒนาการของเด็ก	คำแนะนำสำหรับครูสอนดนตรี
<p>พินและกระดูกจะพัฒนาขึ้น แต่ยังไม่สามารถออกแรงกระทำสิ่งใดนาน ๆ ได้ จะเกิดการเมื่อยล้าเร็ว</p> <p>เด็กวัยนี้ต้องการความสนุก และความอบอุ่นมากที่สุด การพัฒนาการต่าง ๆ เป็นไปอย่างอิสระ</p>	<p>ทำให้ได้เพียงประสานเสียงง่าย ๆ เพียงเล็กน้อย ในการสอนร้องเพลง ครูจึงควรระวังเรื่องระดับของเสียง อย่าให้สูงเกินไป หรือต่ำเกินไป</p> <p>ในวันหนึ่ง อย่างน้อย เด็กควรได้ร้องรำทำเพลงประมาณ 20 นาที การร้องเพลง การเล่นเกม หรือการใช้นิ้วเล่นดนตรี จะทำให้ร่างกายของเด็กได้เคลื่อนไหว เป็นการส่งเสริมการพัฒนาการของร่างกายด้วย</p> <p>ครูควรนำเอาเพลงหรือกิจกรรมเก่าที่ผ่าน มา และเป็นเพลงหรือกิจกรรมที่เด็กทำได้ มาขยายอีกครั้ง เพื่อเด็กจะได้เกิดความสุขสนานในขณะที่ร้องเพลงหรือเล่นเกม เมื่อเด็กเล่นได้ดี เด็กก็จะเกิดความอบอุ่นทางใจที่สามารถเล่นเกมอื่น ๆ ได้</p> <p>ครูต้องคอยกระตุ้นให้เด็กเล่นมาก ๆ จนเกิดทักษะ (skills) เกิดการพัฒนาตามลักษณะของบุคคล ส่งเสริมให้เกิดทักษะใหม่ ๆ ให้เป็นไปทีละน้อย เพิ่มขึ้นทีละน้อย ทั้งการร้อง การเล่นเกม การฟัง</p>

พัฒนาการของเด็ก	คำแนะนำสำหรับครูสอนดนตรี
<p>เด็กวัยนี้ชอบการเลียนแบบ และเลียนแบบได้อย่างรวดเร็ว</p> <p>เด็กจะมีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์เกิดขึ้นโดยตนเองโดยธรรมชาติ นอกเหนือจากที่ครูสอน</p>	<p>ครูควรสอนเพลงพร้อมกับกิจกรรมประกอบเพลง ในรูปแบบการเลียนแบบ ทำทางของสัตรีอย่างง่าย ๆ (สัตรีหุคได้) จะทำให้เด็กเกิดความสนุกสนาน เป็นการส่งเสริมพัฒนาการด้านภาษา พัฒนาการด้านร่างกาย และส่งเสริมการเล่นเป็นกลุ่ม ทำให้เด็กกล้าแสดงออก เกิดความคิด ความรู้สึก และทักษะ</p> <p>ควรส่งเสริมการร้องเพลง การแสดง ทำทางประกอบจังหวะ โดยเฉพาะละครที่เกี่ยวกับสัตรีที่เด็กได้รู้ได้เห็น แต่อย่างไรก็ตาม ครูคอยควบคุมจังหวะ ให้เด็กเล่นเข้าจังหวะที่ถูกต้อง อย่าปล่อยให้เด็กเล่นตามจังหวะแบบสบาย</p>

ดนตรีและจิตวิทยาสำหรับเด็ก

ดนตรี นอกจากจะให้ความสนุกสนาน รื่นเริงและคลายความเครียดทางอารมณ์ สำหรับคนทั่วไปแล้ว ดนตรียังมีความผูกพันกับเด็กตั้งแต่เกิด กล่าวคือ เมื่อยังเป็นเด็กทารก ก็จะได้ยินเสียงเพลงที่แม่ร้องเท่กล่อม ทำให้เกิดความซาบซึ้งโดยไม่รู้ตัว มีผู้กล่าวถึงความสัมพันธ์ของดนตรี และจิตวิทยาสำหรับเด็กได้หลายท่าน อย่างเช่น

วิรัช ชูสูงเนิน (2525) ได้กล่าวถึงดนตรี โดยเฉพาะเสียงเพลงกับเด็กเล็ก ว่า โดยธรรมชาติ ทารกมีความสนใจดนตรีตั้งแต่เล็ก ๆ จะสังเกตได้จากพฤติกรรม การแสดงความพอใจ เมื่อได้ยินเสียงเพลงกล่อม โดยขยับตัวไปตามจังหวะ และแสดงสีหน้า ท่าทางว่ามีความสุข

สุชา จันท์เอม และ สุรางค์ จันท์เอม (2513) ได้อธิบายถึงพัฒนาการ ของเด็กในการร้องเพลงว่า เด็กเล็กมักจะชอบร้องเพลง โดยไม่คำนึงถึงว่าจะร้องถูกหรือ ผิด และจะรู้สึกสนุกสนานที่ได้ยินเสียงของตนเอง จะหัวเราะดีใจเมื่อร้องเพลงได้ เด็กจะ เริ่มร้องเพลงง่าย ๆ เมื่ออายุ 2 ขวบ แม้ว่าจะไม่รู้เนื้อร้องที่ถูกต้องก็ตาม และจะรู้จัก เดินตามเสียงดนตรี พออายุ 3 ขวบ ก็จะจำทำนองเพลงต่าง ๆ ได้มากขึ้น และชอบร้อง เพลงใดเพลงหนึ่งซ้ำกัน และเมื่ออายุ 5 ขวบ เด็กรู้จักฟังดนตรีหรือเล่นดนตรีได้ เมื่อได้ รับคำแนะนำที่ถูกต้อง

Frederick Froebel (อ้างถึงใน โกวิท ชันชศิริ, 2517) นักการศึกษาชาว เยอรมัน ได้ทำการศึกษาค้นคว้าอย่างใกล้ชิด และทำการทดลองสอนเด็กเล็ก โดยใช้การเล่นและการร้องเพลงเป็นเครื่องมือในการสอน พบว่า การเล่นและการใช้เพลงมีความสำคัญต่อเด็กเล็ก และสามารถที่จะช่วยพัฒนาบุคลิกภาพของเด็กอีกด้านหนึ่งด้วย

แอกเนส เดอ ลามา (2516) ได้กล่าวถึงพัฒนาการทางดนตรีของเด็กในวัย 4 ขวบ ว่าเด็กชอบร้องเพลงเป็นอย่างมาก และชอบฟังเพลงใหม่ ๆ ด้วยความสนใจ ไม่ว่าจะทำงานหรือเล่น การแสดงออกทางดนตรีที่เป็นไปโดยธรรมชาติที่สุดของเด็ก คือการร้อง เพลง เพราะการร้องเพลงเป็นการแสดงความรู้สึกและเป็นเครื่องตอบสนองความต้องการ ของเด็ก (เสนาะจิต สุวรรณโพธิ์ศรี, 2516)

นอกจากนี้ นักการศึกษาบางท่าน เช่น เบญจา แสงมลิ, เรืองอุไร กุศลาลัย และ ล้วน ควันธรรม (2511) ได้ให้ความเห็นว่า วิธีหนึ่งที่ได้ผลดีที่สุดในการอบรมเด็ก คือ

การขับเพลง เนื่องจากเด็กเป็นผู้ที่ชอบเพลงอยู่แล้วโดยธรรมชาติ ชอบกระโดดโลดเต้น หากเราสามารถจัดเพลงและการเล่นประกอบเพลงมาเปลี่ยนอิริยาบถให้เด็กได้ร้องได้เล่น เด็กก็จะเกิดความสุขสนุกสนาน ได้พักผ่อนจิตใจไปตามจังหวะเพลงและได้ความรู้ ความซาบซึ้ง ในความไพเราะของคนตรี และเกิดทัศนคติที่ดีต่อเรื่องราวต่าง ๆ ที่บรรจุไว้ในบทเพลง โดยไม่ต้องบังคับแต่อย่างใด

จากข้อความที่กล่าวข้างต้น พอสรุปได้ว่า โดยธรรมชาติของเด็กชอบเสียงเพลงและชอบร้องเพลงตั้งแต่ยังเป็นทารก จนกระทั่งเติบโตขึ้นมาตามพัฒนาการของร่างกายในวัยต่าง ๆ ดังนั้น ควรจัดประสบการณ์ที่สนองความต้องการและความพอใจของเด็ก โดยมีบทเพลงประกอบกิจกรรมต่าง ๆ เพื่อให้เด็กได้รับความรู้ และเกิดความสุขสนุกสนานไปพร้อม ๆ กัน

5. ครูกับบทเพลงประกอบการสอน

ผู้มีส่วนทำให้เด็กได้มีพัฒนาการตามวัยอันสมควร และเหมาะสมกับสติปัญญาของเด็กแต่ละคน คือครู เพราะงานของครูคือการช่วยให้เด็กได้เรียนรู้ บรรเทาหน้าที่จะเรียน ต้องการค้นคว้าและความสามารถค้นพบได้ด้วยตนเอง การที่จะประสบผลสัมฤทธิ์ได้นั้น ขึ้นอยู่กับความสามารถของครู (อรวรรณ บรรจงศิลป์ , 2520)

การจัดการเรียนการสอน โดยเฉพาะในระดับปฐมวัยนั้น การที่จะให้เด็กตั้งใจฟังครูสอนตลอดเวลา เป็นเรื่องที่ทำได้ยาก เพราะเด็กย่อมเกิดความเบื่อหน่าย ดังนั้น ครูจึงต้องพยายามหากวิธีการสอนมาช่วยทำให้เกิดแรงบันดาลใจที่จะแสดงความกระตือรือร้นต่อการเรียน ให้เกิดความสุขสนุกสนานเพลิดเพลิน ไม่เบื่อหน่าย และในขณะที่เด็กจะสอดแทรกเนื้อหาสาระของความรู้เข้าไปในการสอนแต่ละครั้ง บทเพลงประกอบการสอน ก็เป็นสื่อการเรียนอย่างหนึ่ง ที่ครูสามารถจะนำมาใช้ให้เกิดประโยชน์ในการสอนได้เป็นอย่างดี เพราะนอกจากจะทำให้เด็กเกิดความสุขสนุกสนานกับบทเรียนแล้ว ยังเป็นการผ่อนคลายความเครียดทางอารมณ์ ตลอดจนได้รับความรู้ โดยเฉพาะเนื้อหาสาระของบทเรียน และยังช่วยทำให้เด็กเข้าใจบทเรียนได้รวดเร็ว นอกจากนี้ เด็กยังสามารถจดจำเนื้อหาได้แม่นยำเป็นเวลานาน (ประคอง สุทธสาร , 2527) ซึ่งสอดคล้องกับความเห็นของ ชูชาติ เริงฉลาด (2521) ว่า การสอนโดยใช้เพลงประกอบบทเรียน จะช่วยให้เด็ก

เกิดความสนุกสนานและจดจำบทเรียนได้นาน เพราะสอดคล้องกับความต้องการและความสนใจของเด็ก

การเลือกบทเพลงที่จะนำมาสอนเด็ก ครูควรนำความรู้เกี่ยวกับพัฒนาการทางร่างกาย อารมณ์ สติปัญญา และความเจริญทางดนตรีมาช่วยในการวางโครงการสอนด้วย เช่น เพลงที่นำมาสอน มีเนื้อร้อง ทำนอง เหมาะสมกับระดับของเด็ก ตลอดจนคุณภาพทางร่างกายและอารมณ์ (อรวรรณ บรรจงศิลป์ , 2521) หม่อมคุณหญิง บริพัตร ณ อยุธยา (2517) ได้ให้ความเห็นเกี่ยวกับการเลือกบทเพลงว่า ควรพิจารณาถึงวัยของเด็กเป็นสิ่งสำคัญที่สุด และการร้องเพลงควรให้เด็กร้องเพลงเป็นหมู่ ๆ โดยฝึกร้องให้ถูกทำนอง ถูกจังหวะ ชัดถ้อยชัดคำ นอกจากนี้ ครูจะต้องคำนึงถึงเป้าหมายของการสอนร้องเพลงเสมอ

แต่ในปัจจุบัน ครูบางคนยังมีความเข้าใจผิดว่า การสอนเด็กให้ร้องเพลงนั้นเป็นการยาก จึงทำให้เกิดความไม่มั่นใจในการสอน ซึ่งความเป็นจริงแล้ว ครูทุกคนสามารถสอนได้ หากได้รับการอบรม โดยได้รับการฝึกหัดให้รู้จักวิธีสอนอย่างถูกต้อง การฝึกหัดนั้นหมายถึง การลงมือปฏิบัติจริงเพื่อให้เกิดทักษะและความเข้าใจองแท้

(หม่อมคุณหญิง บริพัตร ณ อยุธยา , 2520) การที่มีผู้เข้าใจว่า ผู้สอนดนตรี ซึ่งรวมทั้งบทเพลงด้วย จะต้องเป็นผู้เชี่ยวชาญในวิชาดนตรี หรือเป็นนักดนตรีฝีมือดีเท่านั้น เป็นความเข้าใจที่ผิด เพราะครูระดับอนุบาลและประถมศึกษา ความเชี่ยวชาญไม่ใช่ปัจจัยสำคัญ ความรักดนตรีและความตั้งใจอยากให้เด็กรักดนตรีด้วยเป็นเรื่องสำคัญกว่า เท่าที่มองเห็นปัญหาการสอนดนตรีนี้ ส่วนใหญ่ขึ้นอยู่กับความเชื่อมั่นของครู นั่นคือ ครูไม่แน่ใจว่าตนจะสอนได้ ครูไม่แน่ใจว่าที่ตนสอนอยู่นั้นเป็นวิธีการที่ถูกต้อง ครูขาดการแนะนำจากผู้รับผิดชอบเรื่องการเรียนการสอนในระดับอำเภอและจังหวัด ดังนั้น การจัดการฝึกอบรมครูโดยทั่วถึงเป็นเรื่องจำเป็นอย่างยิ่ง (สายสุรี จุติกุล , 2518)

ในต่างประเทศ ได้มีนักการศึกษาที่มีความเห็นสอดคล้องด้วยเรื่องนี้ คือ Mursell (1951) ได้ให้ความเห็นว่า ครูที่ไม่มีความรู้เกี่ยวกับดนตรีก็สามารถนำดนตรีมาประกอบการสอนของตนได้ ถ้าครูเข้าใจเด็กและมีความเชื่อว่าดนตรีมีประโยชน์ และสามารถช่วยให้เด็กมีความเป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ จากเหตุผลนี้เอง ครูจึงพยายามที่จะหาแหล่งและวิธีการที่จะนำมาประกอบการเรียนการสอน

จากข้อความข้างต้น สรุปได้ว่า ครูคือบุคคลสำคัญที่มีส่วนช่วยส่งเสริมให้เด็กมีความเจริญเติบโตและก้าวหน้าทางด้านจิตใจและร่างกาย โดยเฉพาะการส่งเสริมทางด้านดนตรีและบทเพลงนั้น ไม่จำเป็นที่ครูจะต้องมีความรู้ ความชำนาญอย่างลึกซึ้ง แต่ควรมีความมั่นใจ เข้าใจเด็ก และชวนชวนหาความรู้ เช่น การเข้ารับการอบรม ก็สามารถที่จะสอนร้องเพลงให้แก่เด็กได้ เป็นต้น

6. วัตถุประสงค์ของการใช้เพลงประกอบการสอน

สำหรับเด็กแล้ว เพลงนับว่ามีบทบาทสำคัญในการเรียนรู้ของเด็ก การที่ครูนำเพลงมาประกอบการสอนนั้น ครูผู้สอนจำเป็นต้องทำความเข้าใจในเนื้อหาของเพลงแต่ละเพลงเสียก่อน และจำเป็นอย่างยิ่ง ที่จะต้องรู้ถึงวัตถุประสงค์ของการใช้เพลงประกอบการสอน

ประทีน พวงสำลี (2516) วิรัช ชูสูงเนิน (2529) และวิวัฒน์ โรยสกุล (2526) ได้กล่าวถึงวัตถุประสงค์การใช้เพลงประกอบการสอนได้ดังต่อไปนี้

1. เพื่อให้เกิดความสนุกสนานในการเรียนการสอน ซึ่งสามารถประยุกต์บทเพลงเข้าได้กับทุกกิจกรรม
2. เพื่อให้เกิดความรักใคร่ สามัคคีกันในกลุ่มคณะ
3. เพื่อฝึกให้กล้าแสดงออก ฝึกการเป็นผู้นำและผู้ตามที่ดี
4. เพื่อส่งเสริมพัฒนาการทางอารมณ์ ให้เป็นผู้มีอารมณ์แจ่มใสอยู่เสมอ พร้อม ๆ กับการได้รับความรู้เกี่ยวกับการร้องรำทำเพลง
5. ช่วยไม่ให้เบื่อหน่ายในกิจกรรม และทำให้เกิดความกระตือรือร้นในการทำกิจกรรมอื่น ๆ ต่อไป
6. เพื่อส่งเสริมพัฒนาการทางสังคมให้แก่เด็ก สามารถปรับตัวให้เข้ากับสังคมได้ดี
7. ช่วยความจำในบทเรียนได้แม่นยำยิ่งขึ้น มีความรู้ความเข้าใจในบทเรียนได้อย่างซาบซึ้ง
8. เพื่อให้เด็กเรียนมีเจตคติที่ดีต่อวิชาเรียน

9. เพื่อเน้นเนื้อหาสาระสำคัญของบทเรียน

สมถวิล วิเศษสมบัติ (2524) กล่าวว่า บทเพลงสำหรับเด็กในปัจจุบัน มีใช้ร้องกันเฉพาะในช่วงมิวซิกบ็อกซ์เท่านั้น แต่สามารถนำไปสอดแทรกอยู่ในทุกวิชา ซึ่งมีวัตถุประสงค์กว้าง ๆ ดังนี้

1. เพื่อเน้นเนื้อหาวิชา
2. เพื่อเป็นหลักในการจดจำเรื่องราวของบทเรียนได้รวดเร็วและง่าย
3. เพื่อให้บทเรียนมีกิจกรรมประกอบ
4. ทำให้เด็กได้รับความสนุกสนาน ไม่เบื่อหน่ายบทเรียน

สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ กระทรวงศึกษาธิการ (2532)

ได้กล่าวถึงวัตถุประสงค์ทั่วไปในการร้องเพลง ดังนี้

1. เพื่อให้เด็กได้รับความเพลิดเพลิน ไม่เบื่อหน่าย
2. เพื่อให้เด็กได้รับความรู้อย่างสนุกสนาน เพราะเป็นการเรียนแบบปนเล่น
3. เพื่อส่งเสริมพัฒนาการทางสังคม ให้เด็กมีโอกาสปรับตัวเข้ากับผู้อื่น และร่วมงานกันได้ดี เกิดความสามัคคี
4. ให้เด็กเกิดความคิดริเริ่ม ในการแสดงท่าทางประกอบ
5. เพื่อกล่อมเกล่าให้เด็กมีนิสัยอ่อนโยน

จากวัตถุประสงค์ของการใช้บทเพลงประกอบการสอน สรุปได้ว่า บทเพลงมีความสำคัญมากต่อการศึกษา เพราะนอกจากจะทำให้การเรียนการสอนแต่ละครั้ง ไม่เบื่อแล้ว ยังเป็นกิจกรรมที่จะช่วยให้เด็กเกิดความพอใจ สนุกสนาน และจดจำเรื่องราวต่าง ๆ ได้รวดเร็ว แม้่นยำ เป็นเวลานาน ดังนั้น จึงควรส่งเสริมให้ครูได้นำบทเพลงมาใช้ประกอบการเรียนการสอนตามวัตถุประสงค์ดังกล่าวข้างต้น

7. การใช้ เพลงประกอบการสอน

รสสุคนธ์ มกรมณี (2519) ได้กล่าวไว้ว่า "สามารถนำบทเพลงไปใช้ได้หลายกรณี เช่น ใช้สอนเด็กที่เริ่มเรียนเพื่อให้เกิดความคุ้นเคยเร็ว ใช้นำเข้าสู่บทเรียนเพื่อเร้าความสนใจ ใช้ดำเนินการสอนเพื่อจดจำรายละเอียดได้แม่นยำ และใช้สรุปบท

เรียน หรืออาจใช้เพลงเพื่อสอนเนื้อหาของเพลงเพื่อให้เด็กเกิดความสุขสนาน ชอบเพลง และร้องเพลงได้"

สุวิมล อนวัชพันธุ์ (อ้างถึงใน โสภกา ท่าเรือพลี , 2526) ได้เสนอการนำ บทเพลงไปใช้ในการเรียนการสอนไว้ว่า

1. ใช้ในการสอนเด็กเริ่มเรียน เพื่อให้เด็กเกิดความคุ้นเคย สนุกสนาน และได้ความรู้
2. ใช้ในการนำเข้าสู่บทเรียน เพื่อเร้าความสนใจให้อยากเรียน
3. ใช้ในการดำเนินการสอน โดยให้ร้องเพลงประกอบการแสดงท่าทาง หรือ ร้องเพื่อจดจำรายละเอียดที่สำคัญเกี่ยวกับเนื้อเรื่อง
4. ใช้ในการสรุปบทเรียน เพื่อให้ได้คติธรรมสอนใจ ได้แนวคิด และจดจำได้ อย่างรวดเร็ว หรือเพื่อสรุปเนื้อหาที่เรียนมาทั้งหมด

การนำเพลงมาใช้ในการเรียนการสอนแต่ละครั้งนั้น ครูผู้สอนควรเลือกเพลงให้ ตรงกับวัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้ ทั้งนี้ เพื่อให้การเรียนการสอนของครูมีประสิทธิภาพ และบรรลุ วัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้

หน่วยศึกษานิเทศก์ กรมสามัญศึกษา (2523) ได้แบ่งบทเพลงตามวัตถุประสงค์ ของการใช้เพลงไว้ 2 ประเภท ดังนี้

1. บทเพลงที่ใช้เพื่อสอนเพลง คือ ต้องการให้นักเรียนสนุกสนานกับเสียงเพลง และจังหวะ ได้สัมผัสกับเสียงไพเราะหรือสุนทรียทางเสียง ตลอดจนมุ่งให้นักเรียนร้อง เพลงได้ และชอบเพลง

2. บทเพลงที่ใช้เพื่อวิชาอื่น คือ การใช้เพลงเป็นกิจกรรมเสริม เช่น การสอนสุขศึกษา เรื่องการล้างหน้า ล้างมือ แล้วให้เด็กร้องเพลง "ล้างหน้า" เป็นการช่วย ให้เด็กได้จำ เนื้อหาเพลงเหล่านี้เป็นเพลงที่ช่วยเสริมวิชาอื่น ไม่ใช่สอนเพลงเพื่อเพลง

สุปรียา มาลาภาณูจน์ (2523) ได้แบ่งประเภทของเพลงที่ใช้ประกอบการ เรียนสอนไว้ 3 ประเภท ดังนี้

ประเภทที่ 1 บทเพลงที่เป็นเนื้อหาในบทเรียนโดยตรง หมายถึง เนื้อหา บางตอน สามารถขับร้องเป็นทำนองเพลงได้ เช่น เพลงเกี่ยวข้าว เพลงลำตัด เพลงพวงมาลัย ฯลฯ

ประเภทที่ 2 บทเพลงที่แต่งประกอบบทเรียนโดยตรง เช่น เพลงสรรเสริญต่าง ๆ เพลงคุณธรรมเด็กไทย เพลงแปรงฟัน ฯลฯ

ประเภทที่ 3 บทเพลงที่ใช้ขับร้องกันอยู่ทั่วไป อาจจะเป็น เพลงไทยเดิม เพลงไทยสมัยนิยม เพลงสากล เนื้อหาเหล่านี้มีส่วนสัมพันธ์กับเนื้อเรื่องในบทเรียน

สำหรับลักษณะของเพลงประกอบการสอนที่จะทำให้เด็กสนใจ สนุกสนานนั้น ควรจะมีลักษณะของเนื้อเพลงเกี่ยวข้องกับสิ่งต่อไปนี้

1. บทเพลงเกี่ยวกับบ้านและโรงเรียน
2. บทเพลงเกี่ยวกับคน โดยเฉพาะเพลงที่เด็ก ๆ สามารถเติมชื่อของตนเอง หรือชื่อของเพื่อน ๆ ลงไปได้
3. บทเพลงที่เด็กได้มีโอกาสปรบมือเข้าจังหวะ หรือได้แสดงท่าทางต่าง ๆ ประกอบ
4. บทเพลงที่กำลังเป็นที่นิยม ซึ่งได้ยืมมาจากโทรทัศน์ วิทยุ หรือบทเพลงในภาพยนตร์ การโฆษณา
5. บทเพลงเกี่ยวกับเทศกาล ฤดูกาล และวันหยุดต่าง ๆ
6. บทเพลงที่เด็กสามารถแสดงเป็นเรื่องราว หรือแสดงเป็นละครได้

(Dorothy R. Welty , 1976)

เนื่องจากเพลงสามารถใช้ประกอบการสอนได้หลายสาขาวิชา ในการสอนบทเพลงให้สัมพันธ์กับวิชาอื่น ๆ มีลักษณะดังนี้

ศิลปศึกษา บทเพลงช่วยเราให้เกิดความคิดสร้างสรรค์ทางศิลปะ และสร้างเสริมจินตนาการให้แก่เด็กในการวาดภาพ ฯลฯ

พลศึกษา บทเพลงทำให้เด็ก ๆ ได้มีโอกาสแสดงท่าทางและการเคลื่อนไหว ซึ่งช่วยในการตอบสนองทางกาย ฯลฯ

วิทยาศาสตร์ มีบทเพลงที่เกี่ยวกับธรรมชาติ เช่น เมฆ ฝน ทะเล ฯลฯ

ศิลปภาษา เราสามารถนำกลอนมาใส่ทำนอง ทำให้เป็นบทเพลงได้ นอกจากนี้ การอ่านเนื้อเพลงยังเป็นการสร้างประสบการณ์ ทางด้านทักษะ และความเข้าใจ เรื่องการออกเสียงทางภาษาได้

สังคมศึกษา บทเพลงช่วยให้เข้าใจศาสนา ศิลป วัฒนธรรม ประเพณีของแต่ละชาติได้ และยังช่วยบอกลักษณะภูมิประเทศ ประวัติศาสตร์ และความรักชาติของชนชาติต่าง ๆ ตลอดจนช่วยพัฒนาบุคลิกภาพ และเป็นสิ่งผ่อนคลายความตึงเครียดให้แก่ผู้เรียนได้ (Robert Evans Nye and Trousdale Nye, 1964)

สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ กระทรวงศึกษาธิการ (2532) ได้กล่าวถึงลักษณะเพลงที่เหมาะสมสำหรับเด็กไว้ดังนี้

1. มีเนื้อร้องง่าย ๆ ใช้คำง่าย ๆ เพื่อให้เด็กฟังแล้วเข้าใจเนื้อร้องได้
2. เนื้อเพลงสั้นพอสมควร ไม่ยาวเกินไป เพราะเด็กจำยากและเบื่อหน่าย ถ้าเป็นเนื้อเพลงยาว ๆ ควรเป็นเนื้อร้องที่ครูร้องให้เด็กฟัง แล้วให้เด็กเข้าใจความหมายในเนื้อเพลงก็พอ เนื้อเพลงควรสอดคล้องคุณธรรมไว้ด้วย
3. มีทำนองและระดับเสียงไม่สูงหรือต่ำจนเกินไป เพราะเด็กส่วนมากไม่สามารถทำเสียงต่ำมาก ๆ ได้ เสียงจะหายไปในลำคอ ยากแก่การร้อง ถ้าเสียงสูงมาก ๆ เด็กก็ไม่สามารถร้องขึ้นไปได้ เด็กชอบร้องเพลงที่มีทำนองไม่เร็วหรือช้ามากเกินไป
4. สามารถทำท่าทางประกอบได้ง่าย การสอนเพลงให้กับเด็กนั้น มิได้มุ่งแต่จะให้ร้องได้อย่างเดียว แต่ควรมีการเคาะจังหวะและการแสดงท่าทางประกอบด้วย

วิธีการนำเพลงมาประกอบการสอน ประคอง สุทธसार (2531) เสนอแนะว่าครูสามารถกระทำได้ดังนี้

1. การแต่งเนื้อร้องและทำนองเพลงขึ้นเอง เพื่อให้ตรงกับเนื้อหาและวัตถุประสงค์ของการสอน
2. การนำเพลงที่ผู้อื่นแต่ง และร้องแพร่หลาย มาใช้ประกอบการสอน
3. การนำทำนองเพลงที่ง่าย ๆ ได้รับความนิยมแพร่หลายจนคุ้นหู มาใช้แต่งเพลง โดยครูสอดคล้องเนื้อหาที่ต้องการสอนเข้าไปในทำนองเพลงนั้น ๆ

การใช้เพลงประกอบการสอนนั้น จัดเป็นสื่อการสอนที่เสียค่าใช้จ่ายน้อยที่สุด และช่วยให้บรรยากาศของห้องเรียนมีชีวิตชีวา สดชื่น แจ่มใส เอื้ออำนวยต่อการเรียนรู้ของเด็ก จึงถือได้ว่า เพลงเป็นสื่อการสอนที่สามารถนำไปใช้ให้เกิดประโยชน์แก่การเรียนการสอนได้อย่างแท้จริง

ประโยชน์ที่สำคัญอีกประการหนึ่งของเพลงประกอบการสอน คือ ครูสามารถนำไปใช้ได้ทุกกิจกรรมในการเรียนการสอน ไม่ว่าจะเป็นการใช้เพลงเพื่อสอนเพลงโดยตรง หรือการใช้เพลงเพื่อสอดแทรกในเนื้อหาวิชาอื่น ๆ

8. การแต่ง เพลงประกอบการสอนและขั้นตอนในการสอน

การแต่ง เพลงประกอบการสอน

นักการศึกษาได้แสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับวิธีแต่ง เพลงประกอบการสอนไว้ดังเช่น บุพิน พิพิธกุล (2523) ได้กล่าวถึงหลักเกณฑ์ในการแต่ง เพลง สรุปได้ว่า ไม่จำเป็นต้องแต่งทำนองเอง อาจเลือกทำนองที่มีผู้แต่งไว้ และเป็นที่ยอมรับในยุคนั้น ควรเลือกทำนองที่มีจังหวะคึกคักน่าสนุกสนานฟัง จะทำให้ร้องง่ายทั้งครูและเด็ก อาทิ สุจริตกุล (2530) ได้กล่าวถึงการแต่ง เพลงว่า การแต่ง เพลงสำหรับเด็ก หรือแต่ง เพลงประกอบการกิจกรรมการเรียนรู้ มีขั้นตอนต่อไปนี้

1. กำหนดแนวความคิดให้ชัดเจน ว่าต้องการสอนอะไร
2. เรียบเรียงเป็นเนื้อเพลงคร่าว ๆ ก่อน ด้วยถ้อยคำสั้น ๆ เข้าใจง่าย
3. หาทำนองที่คุ้นหู เช่น เพลงพื้นบ้าน เพลงไทยเดิม เพลงร่ำวง เพลงโฆษณา หรือแต่งทำนองขึ้นเอง

4. ลองบรรจุนเนื้อร้องลงตามทำนองและจังหวะ
5. แก้ไขปรับปรุงเนื้อร้องให้เข้าทำนองจนเป็นที่พอใจ

จากความคิดเห็นดังกล่าวแล้ว จะเห็นได้ว่า วิธีการแต่ง เพลงประกอบการสอน นั้นครูสามารถแต่งเองได้ โดยครูผู้นั้นมีความสามารถในการร้องเพลงได้บ้าง การแต่งจะอาศัยการเลียนแบบทำนองเพลงเก่าที่มีอยู่แล้ว เลือกทำนองเพลงที่สนุกสนาน เป็นที่ยอมรับเพื่อร้องง่ายทั้งครูและเด็ก แล้วแต่งคำร้องใส่ไป โดยมีเนื้อหาตามบทเรียนที่จะสอน เทียบพยางค์กับคำร้องเดิม เน้นสัมผัสให้ฟังแล้วผสมกลมกลืนไปกับทำนองเพลง

ขั้นตอนการสอน เพลง

การสอนบทเพลงแก่เด็กวัยอนุบาลนั้น ควรเลือกเพลงที่เหมาะสมสำหรับเด็ก ในวัยนี้ คือ เพลงควรมีเนื้อร้องที่สั้น ใช้คำง่าย ๆ ไม่ซับซ้อน เด็กสามารถเข้าใจและ จำได้ง่าย มีทำนองและจังหวะสนุกสนานและชัดเจน มีเนื้อหาสาระที่เป็นประโยชน์ต่อเด็ก สมถวิล วิเศษสมบัติ (2525) ได้กล่าวไว้ว่า " ในการสอนให้นักเรียนร้อง เพลง ครูควรให้นักเรียนเข้าใจความหมาย และสนใจเนื้อหาเพลงที่จะร้องเสียก่อน เช่น อภิปราย รูปภาพ หรือแสดงให้เห็นว่า เพลงนั้นมีส่วนเกี่ยวข้องกับเรื่องอื่น ๆ อย่างไร"

รายงานการวิจัย เรื่อง การพัฒนาหลักการและวิธีการอบรมเลี้ยงดูเด็กตามวิถี ชีวิตไทย ของภาควิชาประถมศึกษา จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย (2531) ได้กล่าวถึงวิธี การสอนเพลงตามขั้นตอน ดังนี้

1. ให้เด็กพูดเนื้อเพลงทีละวรรค ตามผู้สอน และผู้สอนอธิบายความหมายประกอบ
2. ครูร้องเพลงให้ฟังหนึ่งจบ เพื่อให้เด็กจับทำนองและลีลา โดยเด็กยังไม่

ต้องร้องตาม

3. ให้เด็กร้องตามที่ละวรรค เพื่อป้องกันการร้องผิดเพี้ยน
4. ให้เด็กร้องตามที่ละท่อน เพื่อดูการเชื่อมทำนองที่ละวรรค
5. ร้องเพลงพร้อมกันทั้งเพลง แล้วร้องซ้ำอีกจนคล่อง

อำไพ สุจริตกุล (2530) ได้ให้แนวการสอนเพลงแก่เด็กมีขั้นตอน 5 ขั้นตอน ดังนี้

1. อ่านเนื้อร้องตามจังหวะ ให้ผู้ฝึกหัดอ่านตาม
2. ร้องให้ฟัง 1 จบ เพื่อให้จับทำนองและลีลา โดยผู้ฟังยังไม่ร้องตาม
3. ให้ร้องตามที่ละวรรค เพื่อป้องกันการร้องผิดพลาด
4. ให้ร้องตามที่ละท่อน เพื่อดูการเชื่อมทำนองแต่ละวรรค
5. ร้องพร้อมกันทั้งเพลง แล้วฝึกซ้อมจนคล่อง

และขั้นตอนในการสอนทำทางประกอบเพลง มีขั้นตอนดังนี้

1. ปรบมือนับจังหวะให้ได้ก่อน
2. ซ้อมจังหวะและทำนองร้องให้คล่อง
3. ทำท่าทางง่าย ๆ ให้เข้าจังหวะ

4. ปรับปรุงทำให้เข้ากับเนื้อหา
5. ช่วยกันคิดแปลงทำใหม่ตามใจชอบ

ซึ่งสอดคล้องกับ สนิท สัตโยภาส (2526) ที่กล่าวถึงวิธีสอนเพลงให้แก่เด็กว่า หลังจากครูและเด็กร้องเพลงพร้อมกันแล้ว ให้ปรบมือตามจังหวะเพลง ถ้าเพลงใดมีท่าทางประกอบก็ให้ทำด้วย กิจกรรมหลังร้องเพลง ให้ครูทำตามความเหมาะสม และสอดคล้องกับเนื้อหาของเพลง หรือเรื่องที่กำลังสอนอยู่

สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ กระทรวงศึกษาธิการ (2532) ได้ให้ข้อเสนอแนะบางประการในการสอนเพลงให้แก่เด็กในวัยอนุบาล ดังนี้

1. เลือกเนื้อเพลงง่าย ๆ มีเนื้อร้องสั้น ๆ ตรงกับความต้องการของผู้สอนว่าต้องการสอนเพลงเพื่ออะไร
2. ก่อนสอนเพลง ครูนำภาพหรือของจริงที่เกี่ยวกับเนื้อเพลงที่จะสอนมาให้เด็กดู
3. ครูร้องเพลงให้เด็กฟัง
4. สอนให้เด็กว่าตามเนื้อเพลงที่ละวรรค
5. ให้เด็กร้องพร้อมครู 1-2 ท่อน
6. ให้เด็กร้องเพลงพร้อมกัน

ศรีนวล รัตนสุวรรณ (2528) ได้กล่าวถึงการสอนเพลงเด็ก ครูจะต้องคำนึงถึงสิ่งต่อไปนี้

1. เนื้อร้องจะต้องสั้น ๆ ใช้คำง่าย ๆ เพื่อให้เด็กจำและเข้าใจด้วย
2. มีถ้อยคำชวนให้สนุกสนานในอารมณ์ขณะร้อง
3. ใช้คำซ้ำ ๆ หรือประโยคซ้ำ ๆ ทำให้จดจำง่าย
4. เนื้อร้องเป็นเรื่องที่เด็กสนใจ
5. ท่อนองเพลงง่าย ระดับเสียงใกล้เคียงกัน ไม่สูงหรือต่ำเกินไป
6. จังหวะเพลง ควรเป็นจังหวะที่ชัดเจน ไม่ช้าหรือเร็วเกินไป
7. เนื้อร้องมีความหมายและมีคุณค่าต่อเด็ก เพื่อปลูกฝังลักษณะนิสัยที่ดี
8. เนื้อร้องให้ความรู้แก่เด็กในด้านต่าง ๆ และสร้างเสริมพัฒนาการด้านต่าง ๆ

การสอนเพลงให้แก่เด็กนั้น ครูจะต้องคำนึงอยู่เสมอว่า เป้าหมายของการสอนเพลงนั้นคืออะไร ถ้าครูสามารถสอนเพลงได้ตรงตามวัตถุประสงค์ ก็จะทำให้เกิดประโยชน์แก่เด็กโดยสมบูรณ์ ดังนั้น การสอนเพลงเพื่อให้เกิดประโยชน์มากที่สุดนั้น ครูจะต้องรู้จักเลือกเพลงให้เหมาะสมกับสถานการณ์ หรือตรงตามลักษณะของเนื้อหาวิชา หรือกิจกรรมที่สอนอยู่ บทเพลงที่นำมาสอนต้องมีความถูกต้อง มีความน่าเชื่อถือ มีความเหมาะสมต่ออายุ ระดับชั้น และวุฒิภาวะของเด็ก นอกจากนั้นแล้ว ครูยังต้องเลือกวิธีการสอนให้เหมาะสมสำหรับเด็กในวัยนี้ด้วย

9. งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับ เพลง

งานวิจัยภายในประเทศ

เลิศ อำนันทนะ (2518) ได้ทดลองนำดนตรีมาใช้ประกอบการสอนแบบสร้างสรรค์ทางศิลป์ สำหรับนักเรียนประถมศึกษา ในระดับ ป.1-4 ผลปรากฏว่า ผลดี คือ ส่งเสริมพัฒนาการทางอารมณ์ของเด็ก ช่วยกระตุ้นให้เด็กมีการแสดงออกในทางสร้างสรรค์ เสริมสร้างความคิดและจินตนาการ ส่งเสริมให้มีความสัมพันธ์ระหว่างประสาทตา หู กล้ามเนื้อมือให้สอดคล้องกับความคิดทำให้เหนื่อยช้า คลายความตึงเครียด ผลเสีย คือ เลือกเพลงไม่เหมาะสมเปิดให้เด็กฟัง จะไม่มีผลในทางส่งเสริมความคิดสร้างสรรค์ และบางครั้งเด็กจะสนใจเพลงมากกว่าการแสดงออกทางศิลป์

ศิรินพรัตน์ พิธานสมบัติ (2521) ได้ทำการวิจัยสำรวจความคิดเห็นของครูประถมศึกษาในกรุงเทพมหานคร ที่มีต่อการใช้บทเพลงประกอบการสอน สรุปผลได้ว่า ครูส่วนใหญ่มีความเห็นว่า บทเพลงประกอบการสอนนั้นมีคุณค่า และควรนำมาใช้อย่างยิ่ง เพราะครูประถมศึกษาส่วนใหญ่สอนนักเรียนร้องเพลงด้วยตนเอง

สมศักดิ์ ชำนาญกิจ (2523) ได้ทำการวิจัยเปรียบเทียบ สัมฤทธิ์ผลทางการเรียนวิชาภาษาไทยในระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 ระหว่างการสอนโดยใช้บทเพลงกับไม่ใช้บทเพลงประกอบการสอน สรุปผลได้ว่า นักเรียนที่เรียนวิชาภาษาไทยโดยใช้บทเพลงประกอบการสอน มีสัมฤทธิ์ผลทางการเรียนสูงกว่าอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ระดับบทเพลงประกอบการสอนจากแบบสอบถามได้ว่า บทเพลงช่วยเร้าให้นักเรียนเกิด

ความสนใจในบทเรียนยิ่งขึ้น เด็กสนุกสนานในการเรียน จำเนื้อหาสาระในบทเรียนและมีความรู้เกี่ยวกับศัพท์ได้ดีขึ้น

บุพิน พิพิธกุล (2523) ได้ทำการวิจัย ศึกษาความคิดเห็นของนักเรียนเกี่ยวกับการใช้บทเพลงประกอบการสอนวิชาคณิตศาสตร์ ผลปรากฏว่า นักเรียนส่วนมากเห็นด้วยกับการใช้บทเพลงประกอบการสอนคณิตศาสตร์ โดยให้เหตุผลว่า ทำให้บรรยากาศสนุกสนาน มีชีวิตชีวาและไม่เบื่อหน่ายบทเรียน

อรุณวรรณ เกตุอร่าม (2525) ได้ทำการวิจัยเปรียบเทียบการสอน โดยใช้และไม่ใช้บทเพลงประกอบการสอนในระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 พบว่า สัมฤทธิ์ผลทางการเรียนของกลุ่มที่ใช้เพลงประกอบการสอน สูงกว่ากลุ่มที่ไม่ใช้บทเพลงประกอบการสอนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

โสภา ท่าเรือพลี (2525) ได้ทดลองใช้เพลงประกอบการสอนภาษาไทยกับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ผลปรากฏว่า ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของกลุ่มทดลองอยู่ในระดับสูงกว่ากลุ่มควบคุมอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 และนักเรียนมีทัศนคติที่ดีต่อการเรียนภาษาไทย

จงดี ทองใบ (2526) ได้ทดลองใช้บทเพลงประกอบการสอนกลุ่มสร้างเสริมประสบการณ์ชีวิต ชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 พบว่ากลุ่มทดลองที่เรียนโดยการใช้เพลงประกอบการสอน มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงกว่ากลุ่มควบคุมที่ไม่ได้ใช้เพลงประกอบการสอนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ผลทาน ศรีณรงค์ (2528) ได้ศึกษาเปรียบเทียบสัมฤทธิ์ผลการเขียนเชิงสร้างสรรค์ ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ในโรงเรียนสาธิตแห่งมหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ โดยใช้ดนตรีเป็นสื่อเร้ากับวิธีการสอนแบบธรรมดา พบว่า ดนตรีเป็นสื่อเร้าหรือกระตุ้น ทำให้นักเรียนเกิดอารมณ์ ความรู้สึกนึกคิด เกิดจินตนาการ และสามารถเขียนถ่ายทอดออกเป็นภาพเชิงสร้างสรรค์ได้อย่างแตกต่างกัน และยังพบว่า นักเรียนกลุ่มทดลอง ทุกคนชอบเรียนการเขียนเชิงสร้างสรรค์ โดยใช้ดนตรีเป็นสื่อเร้าในการสอน เพราะทำให้เกิดความรู้สึกสบายใจ ไม่ตึงเครียด

มณี เผือกวิไล (2529) ได้ศึกษาผลของการใช้ดนตรีกระตุ้นต่อการเจริญเติบโตของทารกคลอดก่อนกำหนด ผลปรากฏว่า เด็กจะมีปฏิกิริยาตอบรับกับเสียงเพลง ทั้งทาง

พฤติกรรมและร่างกายในทางที่ดีขึ้นมาก เสียงเพลงที่นุ่มนวลจะทำให้เด็กมีอาการสงบเรียบร้อย ร่างกายเจริญเติบโตดีขึ้นด้วย และยังช่วยให้ระบบหายใจและระบบการย่อยดีขึ้นอีกด้วย

พัชรา พุ่มพชาติ (2533) ได้ศึกษาอิทธิพลของเสียงดนตรีที่มี ต่อพฤติกรรม ก้าวร้าวของเด็กปฐมวัยอายุ 4-5 ปี จำนวน 16 คน กลุ่มทดลองได้รับการจัดกิจกรรมสร้างสรรค์ที่ใช้เสียงดนตรีประกอบ กลุ่มควบคุมได้รับการจัดกิจกรรมสร้างสรรค์ปกติ หลังการทดลองใช้แบบสังเกตพฤติกรรมก้าวร้าว สังเกตเด็กทั้ง 2 กลุ่มพบว่า เสียงดนตรีสามารถช่วยลดพฤติกรรมก้าวร้าวของเด็กปฐมวัย และการใช้เสียงดนตรีประกอบการจัดกิจกรรมสร้างสรรค์ ทำให้เด็กปฐมวัยมีพฤติกรรมก้าวร้าวลดลงกว่าการจัดกิจกรรมสร้างสรรค์ปกติ

ขวัญใจ ฮีลีย์ (2533) ได้ศึกษาเรื่องสภาพและปัญหาของดนตรีศึกษาในประเทศไทย พบว่า ต้องการให้จัดการเรียนการสอนให้ต่อเนื่องตั้งแต่ระดับอนุบาล ปลูกฝังให้ต่อเนื่องให้เนื้อหาแต่น้อยแต่ต่อเนื่องสม่ำเสมอในทุกระดับ

งานวิจัยในต่างประเทศ

Smith (1968) ได้ศึกษาเกี่ยวกับโอกาสในการเรียนรู้ดนตรีของเด็กก่อนวัยเรียน ที่เรียนในโรงเรียนอนุบาล ได้ข้อสรุปว่า การที่เด็กก่อนวัยเรียนมีโอกาสเรียนรู้ด้านดนตรี และมีผลสัมฤทธิ์สูงนั้น เด็กเหล่านี้มีแนวโน้มที่จะมีผลสัมฤทธิ์ทางดนตรีเพิ่มขึ้น เมื่อไปอยู่ในระดับประถมศึกษาและมัธยมศึกษา และมีผลสัมฤทธิ์สูงกว่าเด็กที่ไม่ได้เรียนรู้ดนตรีในขณะที่ศึกษาอยู่ในโรงเรียนอนุบาล ด้วยเหตุนี้ การเรียนรู้ดนตรีในเด็กก่อนวัยเรียนจัดเป็นประสบการณ์ที่สำคัญมากอย่างหนึ่ง

Mcdowell (1974) & Flohr (1981) ศึกษาเกี่ยวกับการเรียนรู้ดนตรีได้ ข้อสรุปว่า การจัดโปรแกรมดนตรีสำหรับเด็กก่อนวัยเรียน ควรเป็นโปรแกรมการเรียนที่ต่อเนื่อง เป็นระยะเวลายาวนาน ถ้าต้องการให้เด็กมีพัฒนาการด้านดนตรี ทั้งนี้ เป็นเพราะการเรียนรู้ดนตรีของเด็กก่อนวัยเรียนเป็นไปในลักษณะค่อยเป็นค่อยไปที่ละเล็กทีละน้อย การจัดโปรแกรมดนตรีเพียงระยะเวลาสั้น จะไม่ช่วยให้เด็กมีพัฒนาการด้านดนตรีแต่อย่างใด ดังนั้น จึงเป็นการดีถ้าโรงเรียนจะจัดโปรแกรมดนตรีตลอดระยะเวลาที่เด็กเรียน และควรสอดแทรกกิจกรรมด้านดนตรีไว้ในกระบวนการเรียนการสอน เพื่อช่วยให้เด็กมีพัฒนาการด้านดนตรีอย่างต่อเนื่อง นอกจากนี้ การให้เด็กมีกิจกรรมด้านดนตรีอย่างสม่ำเสมอ ยังช่วยให้เด็กมีพัฒนาการทางด้านภาษา

โดยเฉพาะการเรียนรู้ศัพท์ พัฒนาการด้านร่างกาย และช่วยให้เด็กเกิดการเรียนรู้ด้านอื่น ๆ ได้ เนื่องจากเนื้อเพลงที่นำมาร้อง มักจะเป็นเรื่องราวเกี่ยวกับวิชาใดวิชาหนึ่งเสมอ เช่น เกี่ยวกับ สัตว์ ต้นไม้ สังคม หรือแม้แต่คณิตศาสตร์ เป็นต้น

Scott (1975) ได้วิจัยเปรียบเทียบสัมฤทธิ์ผลการเรียนวิชาคณิตศาสตร์ ระหว่างนักเรียนในห้องเรียนปกติที่ใช้ดนตรีประกอบการเรียนการสอน กับนักเรียนที่เรียนในห้องปฏิบัติการ และนักเรียนในห้องเรียนปกติที่ไม่ใช้ดนตรีประกอบการเรียนการสอน ผลปรากฏว่าเด็กที่ไม่อยู่นิ่งหรือชอบเคลื่อนไหวอยู่ตลอดเวลา จะเกิดความพอใจในการเรียนที่มีดนตรีประกอบ จากการใช้นิตรีประกอบ 2 ครั้ง คะแนนเฉลี่ยของการทำคณิตศาสตร์ ได้ถูกต้องเพิ่มขึ้นอย่างเห็นได้ชัด ผลการเรียนดีเท่ากับการเรียนโดยลำพังในห้องปฏิบัติการ โดยไม่มีดนตรีประกอบการสอน และดีกว่าการเรียนในห้องเรียนปกติที่ไม่มีดนตรีประกอบการสอน

Seybold (1975) ได้วิจัยถึงบทบาทของดนตรีในการสอนพูดแก่นักเรียนที่พูดช้า ผลปรากฏว่า การใช้กิจกรรมทางดนตรีจะช่วยนักเรียนบางระดับให้พูดได้อย่างคล่องแคล่ว แม้ความแตกต่างระหว่างกลุ่มทดลองที่ใช้ดนตรีกลุ่มควบคุม ไม่เป็นผลมากนัก แต่ก็แสดงให้เห็นได้อย่างชัดเจนว่า ดนตรีเป็นเครื่องมือที่มีผลสำหรับสอนมนิทศน์ทางภาษาแก่นักเรียนที่พูดช้า และเพิ่มพูนความคล่องแคล่วในการพูดด้วย และเสนอแนะว่าในการจัดสภาพแวดล้อมในการเรียนภาษาแก่ผู้มีปัญหาเรื่องการพูด ดนตรีจะช่วยสร้างบรรยากาศให้เพลิดเพลิน และจูงใจให้พูดได้คล่องแคล่วขึ้น

Frankenberger (1979) ได้ศึกษาผลของการใช้นิตรีร่วมกับการฝึกอบรมพ่อนคล้ายกับเด็กที่มีการเรียนรู้ช้า และมีความก้าวร้าว ผลปรากฏว่า การใช้นิตรีร่วมกับการฝึกอบรมแบบพ่อนคล้าย ช่วยทำให้เด็กมีการเรียนรู้ดีขึ้น และมีความก้าวร้าวทางอารมณ์ลดลง

Tarnowski, Susan Mary (1986) ได้ทำการวิจัยเรื่อง ผลของการสอนด้วยวิธีเดี่ยว และการสอนด้วยวิธีการหลายวิธีที่มีต่อความถูกต้องแม่นยำ ในการร้องเพลงของเด็กก่อนวัยเรียน พบว่า การสอนร้องเพลงโดยผ่านทางกิจกรรมสร้างสรรค์ การสื่อสาร และการเล่นของเด็ก เป็นรูปแบบที่เห็นได้ชัดที่สุดของการแสดงออกทางด้านดนตรีและเพลงของเด็ก นอกจากนี้แล้ว ผลการวิจัยยังพบว่าจำนวนข้อความ วรรคตอน และจังหวะของเพลง มีผลต่อความถูกต้องแม่นยำในการร้องเพลงของเด็กก่อนวัยเรียน

จากผลงานวิจัยทั้งในประเทศและต่างประเทศดังกล่าว สรุปได้ว่า การใช้ดนตรีหรือเพลงประกอบการเรียนการสอน ผลที่ได้รับก็คือ เพลงช่วยเร้าให้เกิดความสนใจในบทเรียน สนุกสนานต่อการเรียน จำเนื้อหาสาระในบทเรียนดีขึ้น ทำให้ผล การเรียนดีขึ้น นอกจากนั้นแล้ว เพลงยังช่วยให้เด็กกล้าแสดงออก ช่วยแก้ปัญหาด้านภาษา และพฤติกรรมของเด็ก เพลงทำให้บรรยากาศในการเรียนรู้ของเด็กดีขึ้น จึงนับได้ว่า ดนตรีหรือเพลง มีคุณค่าต่อการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนเป็นอย่างยิ่ง

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย